

Kazys Šalkauskis

Teisininkas, profesorius, lietuvių visuomenės veikėjas. Gimė 1885-03-04 Ariogaloje (Raseinių apskritis). Mirė 1960-02-26 Vilniuje, palaidotas Antakalnio kapinėse.

1906 m. baigė Šiaulių berniukų gimnaziją, 1912 m. – Maskvos universiteto Teisės fakultetą. 1912 m. gruodžio 19 d. buvo priimtas į advokatūrą Šiauliuose ir dirbo prisiekusiojo advokato padėjėju. Pašlijus sveikatai kurį laiką gydėsi ir 1912–1914 m. vertėsi advokato praktika Samarkando mieste. 1914 m. grįžo į Lietuvą ir dirbo advokato padėjėju Šiauliuose. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui pasitraukė į Rusiją ir nuo 1915 m. gegužės 3 d. iki 1917 m. rugpjūčio 15 d. dirbo Lietuvių draugijoje nukentėjusiems nuo karo šelpti Petrograde ir Lietuvoje. Su bendražygiais steigė maitinimo punktus, lankė lietuvius pabėgėlius Rygoje, Mintaujoje ir Daugpilyje. Nuo 1917 m. rugpjūčio 15 d. iki 1918 m. gegužės 1 d. dirbo Maskvos vartotojų bendrovių draugijoje. 1917 m. buvo priimtas į prisiekusiuosius advokatus. 1918 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Šiauliuose, vėliau Kaune ir vėl grįžo į Šiaulius. Nepriklausomoje Lietuvoje 1918–1920 m. ėjo Lietuvos prekybos ir pramonės ministerijos reikalų valdytojo, viceministro, Vyriausybės komisaro bermontininkų paliekamai teritorijai ir turtui perimti pareigas.

Ilgametė ir Kazio Šalkauskio pedagoginė veikla. 1920–1921 m. dirbo teisės mokytoju berniukų gimnazijoje bei skaitė paskaitas Aukštuosiuose kursuose. 1922–1936 m. dėstė Lietuvos universitete (nuo 1930 m. VDU, profesorius nuo 1936 m.), 1940–1950 m. – Vilniaus universiteto profesorius. 1936–1938 m. Klaipėdos prekybos institute dėstė civilinį procesą ir konkursinę teisę (institutui persikėlus į Šiaulius, dėstė Šiaulių prekybos institute). 1924–1931 m. K. Šalkauskis ėjo Teisingumo ministro tarybos nario pareigas (teisės daktaras nuo 1935 m.). 1939 m. sugrįžo į advokatūrą, priimtas advokatu Vyriausiajame tribunole Kaune. Nuo 1940 m. sausio 23 d. paskirtas

Vilniaus advokatų seniūnu, o nuo 1941 m. rugpjūčio mėn. – Lietuvos advokatų tarybos nariu. 1944–1945 m. dirbo Lietuvos mokslų akademijos Reikalų valdybos juriskonsultu. 1942 m. profesorius K. Šalkauskis išrinktas Lietuvos TSR mokslų akademijos nariu korespondentu.

K. Šalkauskis aktyviai dalyvavo moksliniame darbe, skaitė paskaitas, pranešimus, rašė straipsnius įvairiais civilinės teisės ir civilinio proceso, Lietuvos įstatymų tobulinimo ir kūrimo klausimais, sudarinėjo ir leido įstatymų ir teisės aktų rinkinius. 1930 m. išvertė Civilinius įstatymus, išleido „Vyriausybės žiniuose“ paskelbtą įstatymų rinkinį „Lietuvos novelos“ (1935). Tai didžiausias K. Šalkauskio indėlis į nacionalinės teisinės medžiagos tvarkymą ir sisteminimą. Parašė keletą teisės darbų „Būstinė civilių įstatymų ir Napoleono kodekso veikimo srityse“ (1930), „Civiliniai įstatymai“ (X tomo I d., 1933). Taip pat išleido knygas „Iždas ir tikybinės organizacijos“ (1936), „Įstatymų kodifikacija“ (1939). Pagrindinė K. Šalkauskio mokslinių interesų sritis – civilistika, tačiau ne mažiau jį domino ir kitos Lietuvos teisės šakos. Ypač daug profesorius prisidėjo prie lietuviškos teisinės terminijos ir teisinės kalbos kūrimo bei tobulinimo. K. Šalkauskis aktyviai bendradarbiavo leidiniuose „Teisė“ (redakcinės komisijos narys), „Savivaldybė“.

Advokato praktika K. Šalkauskis vertėsi iki gyvenimo pabaigos. Profesorius buvo praktikuojantis katalikas, jautrios ir geros širdies. Jo artimieji jam suteikė „Auksinės širdies Kazio vardą“. Reikia pažymėti, jog vokiečių okupacijos metais K. Šalkauskis, rizikuodamas savo gyvybe, gelbėjo žydus, konkrečiai, tarpukario Šiaulių viceburmistro Samuelio Petuchausko šeimą (jo žmoną Mariją Petuchauskienę ir sūnų Marką Petuchauską).

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė
Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA archyvas, asmens byla.

Maksimaitis, M. Advokatas ir mokslininkas prof. Kazys Šalkauskis. Prieiga per internetą: <http://www.mab.lt/lt/archyvas/1624/1414>
<http://www.prodeoetpatria.lt/files/pdf-straipsniai/metr-I/ALGIRDAS%20%C5%A0ALKAUSKIS%20->

Visuotinė lietuvių enciklopedija

Nuotrauka iš VLE